

De Moennik

Historisch tijdschrift van Heemkundevereniging Helden

*Kaart uit 1709,
onderdeel van de
Streekkaarten-
tentoonstelling in
het Streekmuseum.*

In dit nummer o.m.:

- Het miljoenenpubliek van De Dörper Blaaskapel (DDB)
- De Wietel... is niet meer (!)
- Hay van de Kuuper

**maart 2016
nummer 56**

COLOFON

De Moennik
Periodiek van de
Heemkundevereniging
Helden. Verschijnt drie-
maal per jaar.
ISSN nr. 1570-8128

REDACTIE:
Jos Keijmes, eindredacteur
tel. 077-306 11 55
Wim Daniëls
Joep Hermans
Patrick van 't Hooft
Raf Janssen
Marion Leurs
Wilbert Manders
Willemien Severins

OPMAAK EN LAYOUT:
Henk Steeghs (Yell-low)

ADVERTENTIE-AQUISITIE:
Peter Peeters
tel. 077-307 84 06

DRUK:
DTP Graphic Products

WEDMASTER:
Rob van 't Padje

CORRESPONDENTIE-ADRES:
Redactie *De Moennik*
Aan de Koeberg 3
5988 NE Helden
redactie@moennik.nl

Voor vragen over
bezorging en abonnement:
admin@moennik.nl

Prijs los nummer € 3,50
Postabonnement € 11,50
Rabobank:
NL64RABO0131044060
met vermelding van
"De Moennik"

Inhoud

- 1 Van de redactie
- 2 Bèjeingezeumerd
Redactie en leden werkgroep documentatie
- 5 De Wietel... is niet meer (1)
Wim Daniëls
- 10 De kiek (5)
De kabeldiefstal
Jeu Meriens
- 12 Der waas es un maedje loos
Ann Philipsen
- 15 Samen op de foto
Komt dat zien!
Jos Keijmes
- 16 Hendrikus Haenraets, een onbekende bekende
Raf Janssen
- 19 Overpeinzingen bij een foto...
Wim Daniëls
- 20 Middenpagina
1960: Raadhuis-, Juliana- en Beatrixstraat
- 22 Het miljoenenpubliek
van De Dörper Blaoskapel (DDB)
Jos Keijmes m.m.v. oud-leden van de kapel
- 28 Gedicht Beringse kerk
Onbekende dichter
- 30 Straatnamen
Crommestraet
Wim Daniëls
- 33 Zoldergeheimen
Wim van Heukelom en de Ordedienst Helden
Piet Gommans
- 36 Herinneringen van een dierenarts (12)
Zoep Haarieke
Wim van Heukelom
- 38 Kruisen en kapellen
Het Berings Kapelke
Jos Keijmes

Van de redactie

Beste lezers,

Na het verschijnen van de vorige Moennik, met daarin onze oproep voor redactieleden, bleef het vrij lang rustig. Maar het nieuwe jaar was nauwelijks begonnen of we hadden drie namen van mogelijke kandidaten. Na een kennismaking met de redactie gaven ze alle drie aan de redactie te willen versterken. Daarom zijn we verheugd dat Marion Leurs-Jacobs, Joep Hermans en Wilbert Manders voortaan deel uitmaken van ons team. Wilbert heeft als redacteur bij de Gouden Leeuw gewerkt en schrijft boeken en artikelen over WO II, Joep was pr-ambtenaar bij de gemeente en Marion heeft een geweldige interesse in de lokale geschiedenis. We heten ze van harte welkom en wensen hen veel plezier bij hun werk voor de Moennik.

Eind 2015 had de redactie genoeg artikelen om dit nummer weer makkelijk te kunnen vullen. Net voor de sluitingsdatum van 1 januari ontvingen we echter nog twee grote artikelen zodat we plotseling veertien pagina's te veel aan tekst hadden. Dat betekent dat we opnieuw artikelen hebben moeten doorschuiven. Voor de redactie een prettige ervaring, die opnieuw bewijst dat er nog genoeg onderwerpen zijn waarover geschreven kan worden. Hebt u een verhaal over vroeger, een bijzondere gebeurtenis, een bijzondere foto, laat het ons weten.

De uiterste inleverdata zijn 1 januari, 1 mei en 1 september.

Namens de vernieuwde redactie wens ik u weer veel leesplezier toe.

Jos Keijmes
Eindredacteur

Lambertuskerk

Naar aanleiding van de middenpaginafoto over de verwoeste Lambertuskerk in nummer 55 liet Wiel Beeren ons weten dat bij de wederopbouw van de kerk zijn vader f 1000,- beschikbaar heeft gesteld om de toren hoger te maken dan de kerktoren van Panningen. Zo ver ging dus de liefde voor Dörp!

Frans Gerrit Neef

Op zondag 15 november werd in Dorpscentrum Kerkeböske een besloten herdenking gehouden ter nagedachtenis aan Frans Gerrit Neef die op 9 oktober 1944 door de Duitsers aan de Kesselseweg werd geëxecuteerd (zie *De Moennik* 55). Daarbij waren zijn zoon Ruud en familie aanwezig met andere genodigden. Ruud ontving uit de handen van Henk Reinders, voorzitter van de Heemkundevereniging, een exemplaar van *De Moennik*. Na een geweldige powerpointpresentatie door Piet Gommans ging het aanwezige gezelschap naar het monument aan de Kesselseweg en

werden er bloemstukken gelegd namens de familie, de gemeente Peel en Maas en de redactie.

Bedevaarten

In het jubileumboekje van het 150-jarig bestaan van de parochie Panningen (1980) treffen we een overzicht uit 1953 aan van deelnemers aan bedevaarten op zondagen in de maand mei.

	aantal personen
1e zondag kring Boerinnenbond	450
2e zondag Parochie Beringe	500
3e zondag Kring Jonge Boeren	350
4e zondag Kring Helden Jeugdverenigingen	700
5e zondag K.A.B. (Katholieke Arbeiders Beweging)	75

De eerste en de laatste keer

In dat zelfde boekwerkje lezen we ook het volgende:

11 november 1951. Eerste missieavond georganiseerd.

10 september 1961. De laatste kindsheids-optocht gehouden in Panningen.

10 mei 1965. Eerste bespreking voor vernieuwing eucharistieviering.

28 mei 1967. De laatste sacramentsprocessie door Panningens straten.

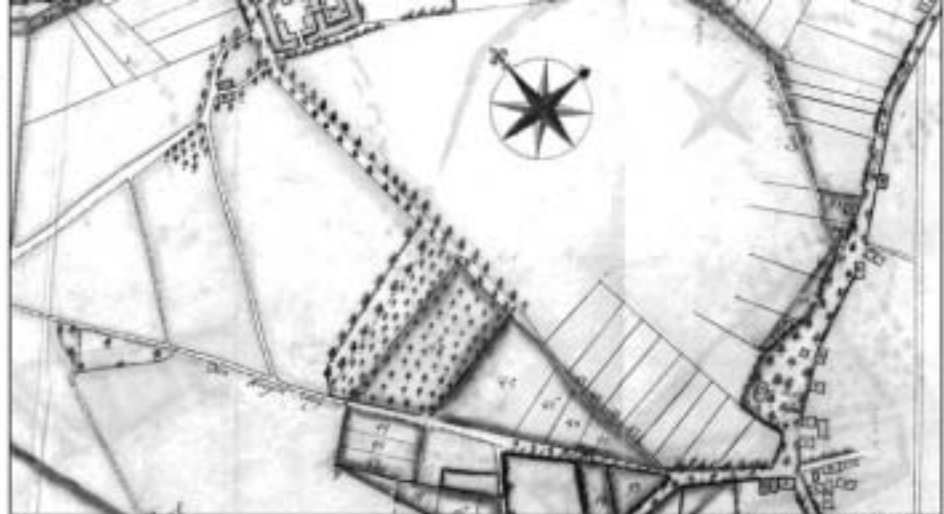
7 september 1968. Eerste oud papieractie voor de Paters (8.000 kg).

Grensgeschillen

Bij de tentoonstelling 'Peel en Maas in oude kaarten' in het streekmuseum 't Land van Peel & Maas zijn heel wat kaarten te bewonderen die ten grondslag liggen aan verschillende grensgeschillen met de

Wethouder Raf Janssen legt een bloemstuk bij het herdenkingsmonument.

omliggende dorpen. Zo zijn er geschillen tussen Baarlo en Maasbree, tussen Helden en Meijel en tussen Helden en Maasbree. Vooral het gebruik van de Peel was vaker een twistpunt. Zo raakte (Maas)Bree in 1631 een groot stuk van de gemeenschappelijke Peel kwijt aan Helden, en zelfs alles in 1830 als de gemeentegrenzen definitief worden vastgesteld. Heel wat interessante gegevens zijn te vinden in het bij de tentoonstelling horende informatieboekje. De kaarttentoonstelling is nog tot na de zomer te bewonderen.

Het Heljes Blèdje van 1949

Enkele voorbeelden wat men toen zoal kwijt raakte of vond met enkele treffende humorvolle omschrijvingen. Verloren en gevonden:

— Nelly Jacobs, Kloosterstraat 9, verloor tussen Helden en Panzingen een rijkdaalder. Als deze niet terugkomt krijgt ze een roe van Zwart Piet. Wie is de vinder?

— Neerke ziene Ties verloor op 21 November de lijn van zijn paard; deze moet in de buurt van de Sneep liggen. Wie brengt hem deze terug dat hij zijn paard weer kan besturen.

Een kopie van het kaartenboek uit 1735 ligt ter inzage op de tentoonstelling. De eigenaren van de percelen zijn middels dit kaartenboek gemakkelijk op te zoeken. Hierboven een detail met de Heuvelhoek.

Kapelramen De Wietel

Toen de afbraakplannen van De Wietel bekend werden heeft het bestuur van de Hoemkundevereniging bij de toenmalige directie van het verzorgingshuis gepleit dat bepaalde culturele voorwerpen bewaard zouden blijven. Daarbij werd onder andere gedacht aan de glas-in-loodramen van de kapel, het kunstwerk in de gang beneden en de

Het kunstwerk geparkeerd in de gang.

eerste steen. Het is nu prettig om te weten dat de ramen een plekje hebben gekregen in de vijf etagegangen van de Zorggroep in het appartementencomplex de Groenling. Het kunstwerk aan de muur uit de benedengang van De Wietel ligt nog in het resterende gebouw opgeslagen. De eerste

steen zit nog steeds ingemetseld in de oorspronkelijke muur, die nu echter de buitenmuur vormt. Daardoor is die eerste steen vanaf de Raadhuisstraat zichtbaar.

Overdracht archief deportatie

Op 6 januari j.l. droeg Theo Sonnemans namens de Stichting Deportatie haar erf-

Voorzitter Henk Reinders van de Heemkundevereniging Helden (links) en Theo Sonnemans tijdens de ondertekening van de overeenkomst.

goed over aan de Heemkundevereniging Helden. Daarmee hield de Stichting Deportatie op te bestaan. Namens de Heemkundevereniging nam voorzitter Henk Reinders het archief in ontvangst.

Heljes

Het was niet meteen voor iedereen duidelijk dat met de titel van het dialectverhaal uit ons vorige nummer, *Koorsmes 2014*, Kerstmis bedoeld werd. Zo snel kunnen oude 'Heljese' woorden in de vergetelheid raken. Wat dacht u bijvoorbeeld van 'göbsel'? Weet u nog wat het betekent? Nee, dan moet u tot het volgende nummer wachten en dan bij Bèjeingezeumerd gaan kijken.

Bevrijding Helden

Naar aanleiding van de opmerking van Pierre Absil in *De Moennik 55* (Bèjeingezeumerd) over de datum van de bevrijding en het oplazen van de kerktoeren hebben zich nog twee personen gemeld die zijn verhaal bevestigen. Het zou allemaal dus op 18 november 1944 zijn gebeurd.

Foto's: Archief Heemkundevereniging

De Wietel...is niet meer! (1)

Wim Daniëls

Welke Heldenaar heeft geen herinneringen aan De Wietel? Zelf mocht ik in 1973, als prins Wim III van de Kuus Oeht Kepèl, de eerste bejaardenzitting in het pas geopende gebouw opluisteren. Mijn zus Thea startte er in 1973 haar loopbaan als bejaardenverzorgster, mijn vader verzorgde er als vrijwilliger de vogels in de volière en hield de tuin gedeeltelijk bij, en mijn broer Hay heeft als vakantiewerker tientallen kamers van een nieuw behang voorzien. Verder heb ik vele bezoeken aan De Wietel gebracht toen mijn moeder, schoonmoeder en oma in De Wietel woonden en verzorgd werden. En zo heeft bijna iedere Heldenaar wel een lijstje met leuke, emotionele, dierbare, komische en ook droevige herinneringen.

Dat is nu een gepasseerd station, want de verzorgingsstaat heeft plaats gemaakt voor de participatiemaatschappij. Door afbraak van De Wietel is er ook letterlijk een einde gekomen aan een deel van die verzorgingsstaat. Oftewel, we zijn weer terug bij af: kinderen, familieleden, vrienden, kennissen, buurtgenoten en mantelzorgers zijn weer voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor de zorg aan senioren, zoals men tegenwoordig de bejaarden noemt. In dit eerste artikel (van twee) de ontstaansgeschiedenis van bejaardentehuis De Wietel.

Ouderenzorg vóór de verzorgingsstaat

Vóór 1960 is de zorg voor bejaarden (of 'ouden van dagen') in principe een verantwoordelijkheid van de kinderen en / of kleinkinderen. Ouders wonen meestal in bij één van de kinderen. Deze 'bejaardenzorg' werd in de volksmond 'De ouders aan het einde brengen' genoemd. Toch is er wel een beperkte, georganiseerde bejaardenzorg voor

Dochters van Liefde werkzaam in de ouderen zorg (1940).

De Wietel in 1973.

mensen die geen familie of kennissen hebben die voor hen kunnen zorgen. Soms verzorgd door religieuze instellingen, in de grotere steden door de gemeente, die tehuisen inricht voor bejaarden. De kosten van deze verzorging worden – tot 1961 – verhaald op de familie van de bejaarden. Omdat veel families die zorg niet kunnen betalen, kunnen maar weinigen hiervan gebruik maken.

In de gemeente Helden is het de Congregatie van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid uit Steyl die in 1914 aan de Kloosterstraat in Panningen (nu Kerkstraat 3, Grand Café Gallery) het Carolus Borromeusgesticht sticht. In 1958 neemt de Congregatie van de Dochters van Liefde het klooster over. Er is plaats voor 19 bejaarden en vanaf 1964, als de kleuterschool in het pand wordt opgeheven, voor 29 bejaarden¹.

Huize Ludovica van de Dochters der Liefde werd verkocht en omgevormd tot Grand Café.

Op 1 januari 1957 wordt de Algemene Ouderdomswet van kracht, waardoor bejaarden over een eigen inkomen kunnen beschikken en zij zelf de kosten van de bejaardenzorg (gedeeltelijk) kunnen financieren. Ook onze maatschappij wordt steeds welvarender en het besef groeit dat die welvaart voor een groot gedeelte te danken is aan de bejaarden. Zij hebben recht op een welverdiende, goed georganiseerde verzorging. Tevens groeit in de jaren zestig het besef dat ‘inwonende ouders’ niet meer passen binnen het snel evoluerende waarden- en normenpatroon. De tijd is rijp voor bejaardencentra.

In het jaarverslag uit 1957 van de gemeente Helden staat: *“De voorbereidingen voor de bouw van een bejaardencentrum berusten bij het Sociaal Charitatief Centrum en maken weinig vorderingen”*. In 1962 concludeert de gemeente Helden: *“De wens en noodzaak om een verpleeghuis tevens tehuis voor ouderen van dagen annex polikliniek alhier te vestigen zal voor-*

lopig wel een wens blijven, daar het initiatief in deze te zwak is.²

Het duurt tot 20 juni 1966 voordat er schot komt in de plannen voor het realiseren van een bejaardentehuis in Helden. Op die dag wordt een werkgroep, onder leiding van burgemeester Martin Hoeijmakers, geïnstalleerd en in 1967 komt deze werkgroep met een concreet plan voor het bouwen van een bejaardentehuis.

De Wietel inne Wietel

Begin jaren zeventig verrijst inne Wietel (zie *De Moennik* 55 over de Wietelweg) een gebouw dat op dat moment zijn weerga niet kent in het landelijke Helden, het 6 verdiepingen hoge bejaardencentrum De Wietel met 139 kamers. Het vormt het middelpunt van het 'sociaal centrum', dat verder bestaat uit een imposant Groene Kruisgebouw, een sporthal en 72 bejaardenwoningen (Piushof). Heel Panningen-Zuid (een naam van een oorspronkelijk buurtschap of gehucht past blijkbaar niet bij de enorme bouwactiviteiten) is één grote bouwput. Naast het 'sociaal centrum' worden er 762 woningen gebouwd, een

Foto's:

- Archief De Wietel (in het bezit van de Heemkundevereniging)
- www.geheugen.vannederland.nl
- Dagblad voor Noord-Limburg.
- Archief Paters Lazaristen

combi-school (kleuterschool en lager onderwijs) Panningen-Zuid (inmiddels ook onder de slopershamer verdwenen) en is er ruimte gereserveerd voor een nieuwe Mavo. Uiteindelijk worden houten noodlokalen het onderkomen van een Mavo-Havo, het latere Bouwens van der Boijecollege. Een aantal van deze prestigeobjecten doet nogal wat politieke stof opwaaien, maar daarover meer in de volgende *De Moennik*.³

Panningen-Zuid in 1972:
Scharenweg, Dr. Joostenstraat en J.F. Kennedylaan, vanaf de bouwkraan bij De Wietel in aanbouw.

Burgemeester Hoeijmakers heit de eerste heipaal in 1971.

1967: Stichtingsvergaderingen⁴

De eerste bijeenkomst, waar het stichten van een verzorgings-
tehuis besproken wordt, vindt plaats op 10 februari 1967 onder
leiding van burgemeester Hoeijmakers. Er is dan sprake van het
stichten van een 'sociaal centrum' ten behoeve van de
bejaardenzorg, bestaande uit drie projecten:

- verzorgingstehuis (met huisvesting voor zusters);
  - dienstencentrum (eventueel met Groene Kruisgebouw en
kleuterdagverblijf). Het dienstencentrum krijgt geen goed-
keuring van het ministerie van CRM (Cultuur, Recreatie en
Maatschappelijk Werk). Groene Kruisgebouw en kinder-
dagverblijf 'De Dagbreek' worden later wel gerealiseerd;
  - 72 bejaardenwoningen (worden gerealiseerd in Prushof).
Tot de realisatie van De Wietel in 1972 worden deze plannen
herhaalde malen bijgesteld. Zo wordt het aantal kamers terug-
gebracht van 150 naar 139, worden de zusters niet in De Wietel
gehuisvest, komt het geplande mortuarium onder het Groene
Kruisgebouw en komt er een minimale ziekenboeg.
- In de vergadering van 19 maart 1971 besluit het stichtingsbe-
stuur tot het aangaan van een lening, groot fl. 5.150.000, bij de
Stichting Bedrijfspensioenfondsen voor de Metaalnijverheid te
Den Haag. In de loop van 1971 beginnen de bouwactiviteiten
en per 1 januari 1973 betrekken de eerste bewoners De Wietel.

Valse start⁵

Nog voordat de eerste bewoners hun intrek hebben genomen in
De Wietel, is er al een politieke rel over de benoeming van de
directeur. Jan Gielens, namens de gemeenteraad lid van het

bestuur van de Stichting Bejaardentehuis De
Wietel (en oud-gemeentesecretaris) wordt tijdens
de gemeenteraadsvergadering van 27 december
1971, na drie woorden het woord ontnomen door
burgemeester Hoeijmakers, als hij de beno-
mingsprocedure van de directeur van De Wietel
aan de orde wil stellen. In een brief aan de
gemeenteraad van Helden geeft hij tekst en uitleg
over hetgeen hij op 27 december had willen zeg-
gen. Per 1 februari 1972 neemt hij ontslag als
bestuurslid.

Op 15 december 1971 stond er al een artikel in het Dagblad
voor Noord-Limburg over de benoeming van de directeur in
kwestie, Loek Heuvelmans. Raadslid Herman Dorssers had een

Ook afstand van raadszetel
Heldens raadslid
weigert benoeming
tot directeur van
bejaardencentrum

De kwestie Heuvelmans
in het Dagblad voor
Noord-Limburg,
25-01-1972.

aantal vragen gesteld aan B en W van Helden over de benoeming, maar kreeg geen antwoord en bracht de kwestie toen in de publiciteit. *"In Helden wordt hielenlikerij blijkaar nog altijd beloond. Deze benoeming is de beloning voor de trouwe steun van Heuvelmans voor het beleid van burgemeester Hoeijmakers, vooral op sportgebied"*, aldus Dorssers.

Heuvelmans had in zijn sollicitatiebrief vermeld dat hij een Ulo-diploma had, terwijl dat niet waar was. Valsheid in geschrifte, volgens Gielens en Dorssers. Een vergissing volgens Heuvelmans. Burgemeester Hoeijmakers' reactie is dat Heuvelmans benoemd is op basis van zijn capaciteiten en niet vanwege het wel of niet hebben van een Ulo-diploma.

Uiteindelijk zal Heuvelmans zijn benoeming als directeur niet aanvaarden *"op zakelijke gronden"*. Hoeijmakers onderschrijft deze argumentatie. Over de 'zakelijke gronden' waarom Heuvelmans afziet van zijn benoeming als directeur, kan men alleen maar gissen, want zowel Heuvelmans als Hoeijmakers hullen zich daarover in stilzwijgen. Wel is het opvallend dat Heuvelmans tegelijkertijd ook afstand doet van zijn lidmaatschap van de gemeenteraad van Helden, ofschoon hij zelf te kennen geeft dat beide zaken geen verband met elkaar hebben. Per 1 juli 1972 wordt de 37-jarige Sjaar Driessen uit Tegelen benoemd tot directeur. Hij wordt geassisteerd door zuster Ignatia van de Dochters van Liefde, als adjunct-directrice.

Dochters van Liefde⁶

De huisvesting van een aantal zusters in De Wietel, wat oorspronkelijk de bedoeling was, gaat om onduidelijke redenen niet door. Wel zijn een aantal zusters nog een aantal jaren werkzaam binnen de bejaardenzorg in De Wietel.

Hun klooster aan de Kerkstraat wordt in 1977/1978 verbouwd tot kloosterbejaardenoord 'Huize Ludovica' voor de zusters en in 1980 in gebruik genomen. Enkele zusters nemen in dat zelfde jaar hun intrek in een woonhuis aan de Wietelweg 26, terwijl een ander deel in 1983 verhuist naar een aangepaste vleugel van het missiehuis van de Paters Lazaristen. Deze vleugel wordt in 1994 gesloopt.

In 1996 wordt het klooster verkocht en verhuizen de bejaarde zusters naar de nieuwbouw van het kloosterverzorgingshuis Vincent Depaul aan de Schoolstraat in Panningen.

Aanvankelijk was Vincent Depaul dus een bejaardentehuis voor religieuzen. Momenteel is het een zorg- en verpleegcentrum voor zowel religieuzen als leken.

Noten:

- 1+2 Bestuur en bevolking van Helden door de eeuwen heen, Gemeente Helden 1998.
- 3+5 Kripselboeken (1969-1974) van Herman en Ties Dorssers.
- 4+5 Archief gemeente Helden, dossier De Wietel.
- 6 Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven

voornamen van Vincent Depaul

Vincent Depaul

Beeld in de tuin van zorgcentrum Vincent Depaul.

De kabeldiefstal

Jeu Mertens

We kregen in de oorlogsjaren in de kieët te maken met energieproblemen. In de eerste winter bleek dat ons verbijf slechts met de grootste moeite enigszins op temperatuur te krijgen was. Er was wel een kachel maar weinig materiaal om te stoken. Kolen waren op de bon en duur. Zodoende verwarmden we ons hoofdzakelijk met houtafval. Echt warm werd onze salon natuurlijk niet, maar zittend rondom de kachel kon het toch behaaglijk en gezellig zijn.

De kieët.

Een andere kwestie was de stroomvoorziening. Elektriciteit was gerantsoeneerd. In het begin hadden we maar weinig stroom nodig, maar geleidelijk aan werd dat steeds meer. Hoe werd dit opgelost? Wij gingen stroom aftappen, buiten de meter om. Wij hadden een slimme manier uitgevonden die veilig en onvindbaar was. Wij drukten niet meer stroom achterover als nodig was om binnen het rantsoen te blijven. Maakten jullie je niet schuldig aan diefstal, zal men zich afvragen. Dat mag en mocht toch niet! Natuurlijk mocht het niet van de overheid maar wie was toen onze overheid? "De pruuus!" Had hij niet alles van ons gestolen, het hele land en onze vrijheid? Ons geweten werd door deze "diefstal" absoluut niet bezwaard. Er kwam geen biechtstoel aan te pas.

V.l.n.r.: Frans Niessen, Jeu Mertens en Piet van Lier.

Een ander elektriciteitsprobleem was het stroomtransport. De kieët was via een veel te licht kabeltje aangesloten op de boerderij. Wij hadden veel last van storingen die alleen op te lossen waren met een zwaardere kabel. Waar moesten we die vandaan halen?

Op zondagmiddag gingen we vaak wandelen in de bossen. Meestal liepen we via de Kesselseweg terug. Als tijd, weer en bodem het toelieten gingen we gewoonlijk een half uurtje langs de weg zitten, altijd op hetzelfde, enigszins comfortabele plekje op de kant van een greppel die, evenals de weg doorliep tot Kessel. Door die greppel, onzichtbaar door bladeren en zand, lag een kabel, gelegd door de Duitsers, dat kon niet anders. We ontdekten hem toevallig, terwijl we door het slootje liepen. Met de voet schoof een van ons wat bladeren en zand weg zodat de kabel goed zichtbaar werd: precies de kabel die wij nodig hadden! Zou hij nog gebruikt worden?

Waarschijnlijk niet, want zo te zien lag hij daar al een of misschien wel twee jaar. Maar, stel je voor, hij zou een functie hebben? Het doorsnijden van een Duitse kabel werd gestraft met de kogel; dat was algemeen bekend. Hier moesten we afblijven, veel te gevaarlijk, daar waren we het over eens. Spijtig, niks aan te doen. "Kom we gaan weg."

Toch liet de kabel ons niet met rust. We hadden het er dikwijls over in de kieët; onverdraaglijk dat die daar zomaar lag te liggen terwijl wij er zo om verlegen waren. Een paar weken later zaten we weer eens op ons plekje, langs de Kesselseweg. Hand had toevallig (?) een combinatie-tang in zijn zak. "Wat ben jij van plan," zeiden we. "We gaan geen kabels doorknippen, veel te link." "Ik heb ze, per ongeluk, in mijn jas laten zitten. Ze is trouwens veel te licht voor zo'n kabel," beweerde Hand. Dat werd door de moesten van ons ernstig betwijfeld. Daarom werd voorzichtig de proef op de som genomen door een paar van ons gezelschap. De voorzichtigheid werd wat uit het oog verloren en de tang hevig onderschat, met gevolg dat de kabel zwaar beschadigd werd. We schrokken. Wat nu? Dan maar helemaal doorknippen, hij is toch kapot. Daarna werd het even stil... Wij, de jongens van de kieët, hadden een Duitse telefoonkabel doorgesneden. Daar stond de doodstraf op...

Nu het toch eenmaal zo ver was, leek het ons het beste een flink stuk kabel af te knippen en op te rollen. Als ze ons te pakken kregen was het geen sabotage maar ordinaire diefstal en daarvoor krijg je toch niet de kogel, zo maakten we onszelf wijs. De opgerolde kabel verborgen we ver in het bos in de grond en wachtten af of de misdaad zou worden ontdekt. Na een paar weken niets gehoord of gezien te hebben haalden we, op een donkere avond, de kabel op en legden hem, ik meen dezelfde avond, in de grond tussen de boerderij en de kieët. Met de ingebruikname van de Duitse kabel waren de stroomstoringen opgelost. Onze hobby-machine kon weer op volle toeren draaien. Een moedige verzetsdaad van de kieët mag de kabeldiefstal niet worden genoemd.

Een ansichtkaart met het begin van de Kesselseweg.

Foto's:

- Collectie Jeu Mertens en Hand Reijnders
- Archief Heemkundevereniging

Der waas es 'n maedje loos

Ann Philipsen

Dit verhaal over Catrien spult zich aaf veur zo'n zeventig jaor truuk. Ze besjiteit nag en verluust zich zoë nou en dan in herinneringe over vreuger. Tied zat, der is wënnig det nag mót.

Ze zit in alle rös te overdinke wat 't laeve heur zoel gebrach haed. Aaf en toe bekrumpt Catrien ouch ein vaag verlange, nao get det ze noejs gehad haed. Mer aevel, ein perfect minselaeve sjient neet tot de meugelikhede te behure.

Ze huppelt door 't veld op hoës aan. Blej det de sjoelddaag der wer op zit. Neet det ze dao unne hekel aan haed. Mer aan hoës, dao is ze 't leefst. Zeker in dees daag; 't vruujst det 't krakt en 't lank naeve de paad likt der in haard bevrore kloete bej. Kleine sjukskes gelt ze vanne paad over de akker en dinkt zich in, det ze dan op hoeëg hakke sjoon lupt.

As se gelök haed, zit moder inne keuke ónger de lamp en zal ze heur hendjes werme in die groeëte van heur. Mèt de vot doeën bej 't fernuus wurt ze dan door de kleier haen gans werm. Dan is 't good.

Vandaag is 't sjtil in hoës, en kaod. In de bejkeuke duit ze heur jeske enne sjoon oet. De hasse en de muts nimt ze mèt, die zal ze aan de sjtang van 't fernuus hange. Ze huurt 't drif-tig tikkend keukeklökske. De klink vanne keukekeur nag inne hank, zaut ze moder zitte. De lamp bord neet en moder likt mèt de kop oppe taofel. 't mendje mèt petatte sjeit der naeve, de heng van moder ligge inne sjoët. Nao sjoelëttied begint de aovend al. Ze rent nao de kroep van 't leech en dreit deraan.

Dan kan ze allein nag mer hule. De buurvrouw sjeit dan al naeve heur en vanaaf det moment geit alles hiel hel.

Ze haed de sjoel nag afgemakt mer toen hej vader werk veur Catrien. Ze mós inne sjtad gaon oetwoeëne, bej ein doktersgezin. Op heure 12de verjeurdaag is ze laat in de middig oppe fiets nao Remunjd vertrokke. Hoe ze net veur de duistere aankwaam. Kreeg door mevrouw ein kaemer-

ke oppe zolder aangeweze en of ze nag efkes nao ónger wooj kome um de èrste aanwizinge te kriege. Want de volgende merge zou heur nej werk beginne. Ze kan allein mer hule.

De innigste zoon zoot al inne keuke wie ze ónger kwaam. Dae zag det ze te laat waas. En det mevrouw nag in bèd loog en zien vader... Ze wis bej god niks truuk te zegge. Gelökkig kwaam de dokter toen binne en vroeg um ein tas koffie. Dae ze iers nag mós zette. En wie heure naam waas, det vroeg dae mins op vriendelijke toeën. De jóng begós der keihel van te lache. Zien vader sprook um ernstig toe. Det dèt gènne pas goof. "Hej in hoès waere gèn minse oetgelache".

Die weurd gove Catrien mood.

Teminste aemes dae heur zoog sjaon. Zoeë ginge de daag, wiet van hoès en gans op zichzelf. De hoèshaojing kreeg ze ónger de kneen en alle angere gebroeke in die sjieke familie ouch. Mevrouw brach 't meis vanne tied oppe sjaopkamer door. De halfwasse vlegel kwaam ze allein smerges vreug tege en de dokter zelf, dae waas veul óngerwaeges. Behalve as der ein ontvangst waas. Dan leep mevrouw heur de ganse daag ónger de veut en goof orders die zuu allang hej oetgeveurd. Ze liede altied al snel.

Aete koke, 't hoès sjoënmake, de kamers oppe tied luchte. Thieë servere inne salon nao 't aovendaete. Inne gepachde bank veuraan inne kerk netjes stil zitte, tösse 't echpaar en dae jóng in. Ze mós mèt, um dae in 't getuug te haoje. Want der waas gèn lank mèt te bezeile. Det hej ze al hiel snel inne gate. De dokter, eine struise man, kós neet op tege zien vrouw die alzelvees zuchtend door de daag ging. En al gaar neet mèt det ónbehouwe jónk dae zoe vrek waas wie de sjtraot.

Ze ging zich in die doktersfamilie toch oppe plak veule. Zoelang as se deej wat heur woort opgedrage, waas 't good te doon. Det ze mer èns inne manjd nao Helje moch, oppe fiets, nao hoès, dezelfde daag wer truuk, det waas veul te wènnig.

De jaere rege zich aanein. Ze huilde neet mier iddere aovend. Aaf en toe, op heur zolderkaemerke, as 't vroor det 't zoeë krakde en ze bove zoot te vernikkele terwiel

inne salon de haard sjóng te gleuje. Dan verlangde ze nao moder aane keuketaofel ónger de lamp.

Der zou visiet kómme en mevrouw hej daag teveure instrukties gegaeve. Wie 't zoewiet waas, zoot ze allein inne groeëte keuke. Te wachte oppe bel. Alles sjóng al klaor op 't buffet inne salon en nou nag 't braodvleis nao binne bringe, dan zoot 't meiste werk derop.

Inðs sjeit dae zoon veur heur naas inne keuke.

Halt zich ein fles port ónger zien colbert oet en sjöd twieë glaeskes vol wies aan 't rendje. Port dae ze veur 't bezoek hej ingekóch. Mer hae vóng, det ze ouch mer es mós profetere. Ze drónt det glaeske. En nag ein... Nag ein. Victor zoot naeve heur. Victor zoot aan heur. En ze vóng 't wel fijn. Eindelijk es 'n fatsoenlijk woord van det jónk. Ze mós der um

lache. En wie later inne aovend de bel ging veur de cog-nae, ging Victor det wel efkes regele. Wie hae truk de keuke in kwaam, loog ze mèt de kop oppe taofel. Ze vulde zich meuj en wooy nao béd. Victor brach heur de twieë trappe op. Oppe kamer holp hae heur oet de kleier en, precies wèt ze det neet mier. Mer, 't deej pien en ze haed der neet mier mèt gelache. Smorges zoot der blood in heur bèddelake. De lampe inne keuke borde nach wie ze ónger kwaam. De zoon waas al nao sjoëil.

Heure zoon is aan hoës groeëtgebrach. De dokter oët Remunjd hej det 't bête gevóng. Vader sjient der nag geld bej oëtgekegre te hebbe. En nae, hule kan ze der neet mier um. Die traone zien op.

Tekeningen:
Marius van Dokkum
Hans Schwarz

Samen op de foto

Komt dat zien!

Jos Keijmes

FANFARE "ST. CECILIA" HELDEN-DORP
CONCERT
TOONEELVOORSTELLING
OP ZONDAG 22 NOVEMBER 1931
IN DE LAMBERTUSKERK

4 ZIJN TROTS
PROGRAMMA VAN 4 MUSEKANTEN VAN DE WERELD
1. Het Koninkrijk der Nederlanden
2. De Republiek der Verenigde Staten
3. De Republiek van België
4. De Republiek van Zwitserland

5 RADIO MANDJO
Symfonie van Giel Segers
AANVANG HALF ZES
Entree tegen Overstreefschaart à fl. 0,50
BEGINT 6:30
DE FANFARE "ST. CECILIA" HELDEN-DORP

Vanaf 1919 t/m 1941 gaf fanfare St. Cecilia uit Helden-Dorp een of twee concerten met toneeluitvoering in het inmiddels verdwenen patronaat bij de Lambertuskerk. In 1931 moest er reclame gemaakt worden voor de toneeluitvoering van de klucht 'Radio Mandjo'. Men verzong een speciale manier om dat te doen. Dörper mannen namen die taak op zich en leenden bij notaris Haffmans de ezelskar en maakten daarmee een rondgang door het dorp, waarbij Giel Segers, de vader van Wim Segers (bekend van de Symfonie für die Suppe) zijn longen gebruikte om de boodschap het dorp in te sturen. Op de foto poseert het vijftal bij de kerk en is links nog het voormalige raadhuis te zien. Of meester Crijns echt deel uit maakte van het ludieke gezelschap is niet duidelijk.

Op de foto v.l.n.r.: 1. Giel Segers, 2. Meester Willem Crijns, 3. Croes, 4. Sjang Dorssers en 5. Jacobus Jacobs (Kubke).

Bron: 100 jaar Fanfare St. Cecilia Helden. Jubileumboek. Foto's: Archief Heenkundevereniging en Fanfare St. Cecilia.

Omdat geschiedschrijving ook moet gaan over de leefwereld van gewone mannen en vrouwen, maken we een serie over mensen uit het nabije verleden die meerdere beroepen uitoefenden. Dit keer het verhaal van Hendrikus Haenraets.

Vader Haenraets

Hendrikus Haenraets, een onbekende bekende

Raf Janssen

Vraag mensen in Panningen of ze ooit gehoord hebben van Hendrikus Haenraets en negen van de tien mensen zullen antwoorden dat deze naam hen niets zegt. Vraag diezelfde mensen of ze Hay van de Kuiper kennen en negen van de tien zullen met een glimlach melden dat ze die wél kennen. Hendrikus Haenraets en Hay van de Kuiper is één en dezelfde persoon. U wist het? Ik niet.

Hendrikus Theodorus Haenraets werd geboren op 16 maart 1927 in Panningen op de Kerkstraat, in het huis waar zijn ouders een kuiperij hadden. Vandaar de naam Hay van de Kuiper. De vader van Hay maakte houten kuipen en met name houten emmers. Toen de leren en zinken emmers opkwamen, kwam de klad in de kuiperij. Een tijd lang hield het bedrijf zich nog staande met de handel in houten wijnvaten. Daar werden giertonnen van gemaakt. Of ze werden midden door gezaagd om gebruikt te worden als waterkuipen.

Hay heeft zelf nooit in de kuiperij gewerkt, maar hij heeft van zijn vader wellicht wel een heel eigen manier van zaken doen geërfd. Die kwam tot ontwikkeling toen hij in het ouderlijke huis een frietzaak opende. Dat moet in 1956 of 1957 zijn geweest. Deze frietzaak was uniek in zijn soort. Uniek door de plek waar ze gehuisvest was: in een heel oude woning van rond 1825, die zo slecht was dat ze na jarenlange dienst – en tussendoor nog een fikse uitlaande brand – uiteindelijk toch in 1975 als onbewoonbaar bouwval werd afgebroken. Uniek ook door de grootte van het zitgedeelte, met op een centrale plek een jukebox waar de jeugd van Panningen de favoriete plaatjes kon draaien. Toentertijd werd de friet nog vaak in een kraampje langs de weg gebakken, maar bij Hay was sprake van een heus cafetaria. Het meest bijzonder was de frietzaak door de baas van het spul: Hay, rood haar en witte stofjas met zakken die uitpilden van het losse kleingeld en met een klein borstzakje dat goed gevuld was met papiergeld; grijpend naar groot of klein geld als hij het bedrag dat de klant moest betalen in zijn hoofd bij elkaar gemurmeld had. Zo bestierde Hay

op heel eigen wijze de zaak. Geen voorgebakken friet, maar huisgemaakte eigen friet van aardappelen die Hay bij een boer in de omgeving kocht, achter 't huis opsloeg, zelf schildte, in stukjes sneed en bakklaar maakte. Dat deed hij zeven dagen per week: bij Hay van de Kuiper en zijn onafscheidelijke knecht Flippo kon je altijd terecht voor goede friet en smakelijke snacks tegen een schappelijke prijs. En – buiten op de stoep – voor interessante verhalen.

Hay stond bekend als een verstokte vrijgezel. Maar dat beeld klopt niet (helemaal) met de werkelijkheid. Eind 1975 trad hij in het huwelijk, maar dat hield geen stand. Na veel gedoe en na een paar keer buitengesloten te zijn uit zijn eigen huis werd een punt gezet achter dit huwelijk en kon Hay weer op zijn eigen wijze door het leven.

Hay was geen krent. Kinderen uit de familie gingen graag logeren bij Hay: daar mocht en kon alles. Aan kinderen uit de buurt gaf hij vaak een ijsje of iets anders weg. Als een vader voor een gulden friet kwam halen, kon hij tijdens het afrekenen, diens zontje/dochtertje achteloos iets toestoppen, wat zijn winst meteen om zeep hielp. De kinderen van schilder Bér Engels (Bér van de Boor), die iets verderop in de Kerkstraat woonde, moesten regelmatig geld wisselen bij Hay. Dat deden ze maar al te graag, want dat leverde altijd een dik ijsje op, meestal een cornetto, destijds een ongekende luxe. Een tijdlang heeft Hay zijn beroep als frietboer gecombineerd

De friture aan de Kerkstraat.

FRITEN	125
FRITEN SPECIAAL	275
FRITEN SAUS SAUS	300
FRITEN ZAUER VLEES	375
FRITEN STROOF VLEES	375
FRIGANDEL	150
FRIGANDEL SPECIAAL	200
KARBOUFFLE	150
KROKET	130
GOLJASH KROKET	130
SAIE KROKET	130
SAHJ SCHIJF	120
SAHJ ROL	150
HARSI	130
HEKICANG	250

De prijslijst van de Kuiper uit de 'gulden' tijd.

Met dank aan Har
Haenraets, Giel Kessels en
Patrick van 't Hooft.

Foto's:
Collectie Har Haenraets

met een heel aparte nevenactiviteit, namelijk het delven van graven op het nabij gelegen kerkhof van Panningen. Maar het frietbakken ging hem kennelijk toch beter af dan het doodgra-verschap. Het verhaal gaat namelijk dat hij de doden iets te hardhandig en ruw het graf inwerkte als de familie vertrokken was. Of hij daarbij zijn stopwoordje 'nondeju' ook gebruikte, kan niet meer achterhaald worden, maar bij het frietbakken viel dit woord geregeld, zeker als hij de jeugd een beetje tot de orde moest roepen. Die moest het dan wel bont maken, want bij Hay kon veel: wat thuis niet kon of mocht, kon en mocht bij Hay. Dat gold niet alleen in huis, maar met name achter het huis waar een notenboom de toegang markeerde naar een grote diepe tuin. Daar was van alles opgeslagen en daar liep van alles rond: kippen, pony's, honden. Als de naastgelegen huis-houdschool eten over had van het leren koken, kon men dat altijd bij Hay kwijt. Hay was ook vaak in de tuin te vinden in blauwe overall achter de kruiwagen of met een 'zeikaar' (zaai-korf) op zijn heup; tuinieren was zijn hobby.

De tekst op het gedachtenisprentje bij zijn overlijden in 2002 schetst een treffend beeld van een man die bij iedereen bekend was, maar van wie weinigen meer weten dan dat hij lekkere friet bakte, mooie verhalen kon vertellen en soms pakkende uitspraken had, zoals deze: "Ich loat mich neet cremere, want ich weit wie heit det 't vèt is."

Ózze Hay is t'r neet miër...

Nao ein laeve van hel wêrke mer auch van intens genete môtte wae aafsjiëd neme van ózze Kuuper oëht Kepèl. Ein markantè durpsfiguur dae noeëts um ein praatje verlaege zoot. Verhaole vertelle kós hae good mèt zien wat eigewies karakter. Mer det sierde um des temier en d'wóng minnig respekt aaf. Toch waas hae unne inwondige mins met 'n klein hertje. Hay kinde bijna idderein en idderein kinde Hay. Waem is neet groët gewoore mèt al det lekkers oet ziene frietkraam. "Effe nao de Kuuper gaon" haet now ein gans angere beseikenis gekrege. Nao 34 jaor achter de frietpan gestaan te hebbe verruilde hae ziene witte sjolk vur eine blauwe overal met kraker. Maar sóms d'wóg hae toch ein net pak met witte klómpe. In d'n tuin krázze tösse zien vieë en plante waas zien groëte leefhebberei. Mer helaas, door ziene korte oojem kwaam auch dao ein indj aan. D'r bleef vur um neet við mier over um van te genete. Hay mèt dienen doöd is auch ein stókske Kepèl gestorve. Mer vergaete doon we dich noeëts. Hay, bedankt vur alles was te Kepèl en ós gegaeve hees. Rós nauw mer oëht ...

Overpeinzingen bij een foto...

Wim Daniëls

Toen de foto op de volgende middenpagina's in 1960 genomen werd, was ik 11 jaar. En al kijkende kwamen er allerlei herinneringen boven, die nog versterkt werden toen deze foto tijdens de redactievergadering besproken werd. Ingeslapen hersencellen werden weer wakker geschud!

Hoogstwaarschijnlijk is de foto op maandag, in die tijd wasdag, genomen (zie de volle waslijnen!). Moelijker is het om vast te stellen van waaruit de foto is genomen. Is het vanaf/vanuit de kleine toren van de Panningse parochiekerk? De straten die we zien zijn de Raadhuis-, Juliana- en Beatrixstraat. De grote vlakke in het midden van de foto is het Raadhuisplein in aanleg, met rechts de fundamenten van het in aanbouw zijnde pand van fotograaf Hugo Sevens. Dat veroorzaakte toen nogal wat commotie binnen de Panningse / Heldense bevolking, want was dat niet juist een heel geschikte plek voor het nieuwe gemeentehuis? De oude Markt zou dan fantastisch aansluiten op het nieuwe Raadhuisplein! De

vroede vaders beslisten echter anders: het nieuwe gemeentehuis (inmiddels al weer bijna 20 jaar verdwenen) kreeg een plek tussen de twee pleinen in!

Van het nieuwe Panningse winkelcentrum zijn in 1960 pas twee panden gerealiseerd. Links op de foto het complex met de zaken van Harrie van de Klomp (kapper Brammans) en woning-irrichter Joep Omsels. Helemaal rechts de fietswinkel van Hay van Tieske (de vader van Math Ghielen).

(vervolg zie pagina's 20-21)

Foto's:
Archief
Heemkundevereniging

Interesse?

Eén van de redactieleden opperde het idee om mensen uit te nodigen om met elkaar oude foto's uit Helden te bekijken, te bespreken en de ervaringen op papier vast te leggen. Bij deze doen wij een oproep aan onze lezers om te reageren. Voor de eerste bijeenkomst: Wie heeft er foto's van de Markt in Panningen (verkesmerret) of directe omgeving en wil daar met anderen oude herinneringen bij ophalen? Stuur uw reactie met of zonder foto naar redactie@moennik.nl.

1959: Aanleg van de Raadhuisstraat en het Raadhuisplein

Midden links van het braakliggende stuk grond aan de Julianastraat de noodwinkel van Slo in afwachting van de latere nieuwbouw op dezelfde plek, maar dan aan de Raadhuisstraat. Op de voorgrond de bomen van de tuin (processieparkje?) achter de kerk, rechts een grasveld met tussen het grasveld en de bouwplaats van Sevens een pad dat toegang gaf tot de Patersstraat (vroeger het pad langs Bolles Meule). Over dat pad liep ik een jaar later van de

lianastraat naar de Mulo aan de Nijverheidsstraat. Links nog net zichtbaar de tuin van lechters Alke (Gielen). Nog verder naar links, maar niet meer zichtbaar op deze foto lag de 'verkesmerret' tegen de garage van Reijnen Herman. Op de 'verkesmerret' gingen we na school en tussen de middag voetballen op het zwarte 'gruus' (tot ongenoegen van onze ouders) omdat we regelmatig onze knieën of lange broek kapot vielen.

Het miljoenenpubliek van De Dörper Blaaskapel (DDB)

Jos Keijmes m.m.v. oud-leden van de kapel

De Dörper Blaaskapel was misschien wel een van de succesvolste muziekgezelschappen die Helden ooit heeft gekend. Rond 1970 waren ze diverse keren te zien in grote Duitse televisieprogramma's. Vooral de humoristisch gebrachte 'Symphonie für die Suppe' was jarenlang een hit.

Eind jaren 50 werd de blaasmuziek steeds populairder, en zo ontstonden er overal in de regio blaaskapellen. Het voorbeeld voor deze kapellen waren Die Egerländer Musikanten. Zo vroegen bestuursleden van de Dörper carnavalsvereniging (toen nog Raad van Zelf genaamd) rond 1962 aan jeugdlid Loek Timmermans (19 jaar) of hij wilde proberen een blaaskapel / hofkapel samen te stellen, zodat meerdere carnavalsactiviteiten muzikaal opgeluisterd konden worden. Loek vond een aantal jeugdige fanfareleden bereid en het begin was er. Onder het motto 'hoe meer zielen, hoe meer vreugd' deden vaak andere muzikanten met de kapel mee. De carnavalsvereniging betaalde de benodigde muziekpartijen. Onder de naam Hofkapel werd door een zestal muzikanten (waaronder Loek Timmermans) menig evenement opgeluisterd. Hoewel Loek tijdens het carnaval van 1964 in militaire dienst zat, kreeg hij toch verlof om in het orkestje zijn partij te blazen.

Jaren nadat een ander Dörper orkest, het Pierewietorkes (geen typefout!) met haar muzikale bezigheden stopte, ontving Loek van het orkestlid Michiel Niessen een envelop met daarin het resterende kasgeld. Daarmee kreeg de Hofkapel financiële armslag. In de jaren 1963 en 1964 repeteerden de kapelleden enthousiast en kon het repertoire behoorlijk uitgebreid worden. Regelmatig traden ze op bij gebeurtenissen in Dörp en daarbuiten. In het najaar van 1965 kreeg de kapel haar definitieve naam:

DDB bij het tienjarig bestaan.

De Dörper Blaaskapel. Leden van het eerste uur waren: Piet Welten, Noud Sevens, Har Hanssen, Louis Lijssen (leider vanaf 1969), Jos Absil, Jeu Absil, Boy Jacobs, Loek Timmermans, Henk van Heugten (leider van 1965 tot 1969), Thijs Heijnen, Jan Kranen, Jac Duijf, Frits Hermans, Henk en Jo van Soest.

Prijzen

Door festivals, Beierse avonden en concoursen kon het muzikale peil duchtig verbeterd worden. Zo nam men in mei 1965, onder de naam Dörper Kepel, deel aan een blaaskapellenconcoure in Heythuysen. In de afdeling uitmuntendheid behaalde men 337 punten en legde daarmee beslag op de eerste prijs! Een jaar later herhaalde men deze prestatie, maar nu onder de oprichtingsnaam De Dörper Blaaskapel. In 1967 en 1968 verschenen er zelfs twee grammofoonplaten (33-toeren en LP). Met Henk van Heugten als leider nam DDB in 1968, 1969 en 1970 deel aan de landskampioenschappen voor blaaskapellen in Den Dungen (Noord-Brabant). In de hoogste afdeling behaalden de Dörper muzikanten steeds een eerste prijs, zelfs twee keer met lof. Een prestatie waar men in Dörp zeer over te spreken was.

Symphonie für die Suppe

In 1967 kwam Wim Segers met het idee om een muziekstuk,

1965: De eerste groepsfoto, opgenomen in de blokhut van Jong Nederland Helden-Dorp.

Staan v.l.n.r.: Piet Welten (schuifrombone), Jan Kranen (saxofoon tenor), Har Hanssen (saxofoon sopraan), Noud Sevens (saxofoon tenor), Louis Lijssen (piston), Jo van Soest (bariton), Jos Absil (bugel), Frits Hermans (trompet), Jeu Absil (bas)
Zittend v.l.n.r.: Boy Jacobs (piston), Loek Timmermans (bugel), Henk van Heugten (bugel en leider), Thijs Heijnen (grote trom) en Jac Duijf (kleine trom).

DICHTER + DAUER

SOLO: MAX (WILHELM TELL)

DICHTER + DAUER

TOFFE JONGENS

2x FINLANDIA

HER: WILHELM TELL

STARS + STRIPES

KARALINKA ....

SOLO: GER

TRUMPETEN ECHO

SLAVISCHE RITARDIE

RIMBACELLO

STARS + STRIPES

SABELDANS

De partituur van de dirigent stond op de achterzijde van een kalenderblad geschreven.

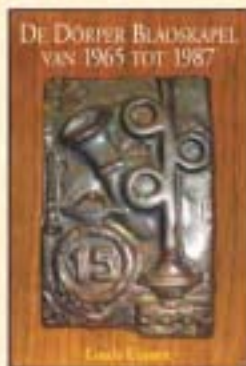
Foto rechtsboven: DDB met Wim Segers en de Symphonie für die Suppe in Aken 1973.

dat hij in de jaren 50 tijdens revues met het Pierewietorkes had uitgevoerd, opnieuw op het podium te brengen. Hiervoor nam hij contact op met leden van de Blaaskapel. Dit werd het startpunt van een geweldige reeks van optredens in binnen- en buitenland. Als 'dirigent' wist hij door zijn optreden een succes te maken van een speciaal gearrangeerd muziekstuk, de Symphonie für die Suppe. Een aaneenschakeling van klassieke en populaire werken, waarbij Wim, samen met Ton van Soest, het publiek op vermakelijke wijze bespeelde. In hetzelfde jaar voerde de blaaskapel dit nummer voor de eerste keer op voor de Lourdes Ziekendag in Panningen en het werd gelijk een succes. De muzikanten bouwden dit stuk uit met eigen muzikale vondsten, grollen en grappen. Om het nummer in stijl uit te voeren, schafte DDB zelfs heuse Mozartpruiken aan en verscheen men in jacquet op het podium, waardoor het geheel er verzorgd en exclusief uit zag. Door het geweldige succes van dit specifieke nummer kreeg DDB steeds meer optredens in binnen- en buitenland. Bij een optreden in 1971 in de Venrayse schouwburg, waarbij ook cabaretier Paul van Vliet aanwezig was, liet deze zelfs later weten dat hij zeer genoten had van het optreden van de blaaskapel. Hij schreef: *'...en wil vooral stellen dat uw 'ACT' zeer professioneel en geestig was. Ik hou zelf enorm van de humor in de muziek en ik vond in u en uw medemuzikanten daarin grote verwantschap. U gaat een beste toekomst tegenmoet.'*

Bijzondere optredens

Vooral in Duitsland was de kapel bijzonder populair. Duitse optredens waaraan de kapellleden met plezier terugden-

ken zijn de ZDF-tv-uitzending 'Narren nach Noten' in de Oberreinhalle in Offenburg op 11 november 1971, een optreden in het Sportpalast in Berlijn voor een tv-uitzending van de zender SFB op 8 januari 1972, en de opening van het carnavalsseizoen in Hamburg op 11 november 1973.

'Wider den tierischen Ernst'

Normaal duurde de Symphonie für die Suppe zo'n twintig minuten! In een aantal gevallen moest het wel eens ingekort worden omdat een organisatie dat vroeg. Het meest gedenkwaardig is daarom een optreden in het beroemde programma 'Wider den tierischen Ernst' van de Duitse tv-zender ARD. In januari 1973 kwam een complete Duitse tv-ploeg naar zaal Aerdt's (nu The Apollo) in Helden om een acht minuten durende repetitie-opname te beluisteren en te bekijken. De uitvoering van die verkorte symphonieversie viel echter niet in goede (Duitse) aarde. Op voorstel van de kapel speelde men het hele stuk. Dat leverde zeer verbaasde gezichten op, waardoor de regisseur alsnog besloot tot een andere invulling van het tv-programma. Zo speelde DDB in een overvolle Kurhauszaal (1500 aanwezigen) in Aken en voor miljoenen televisiekijkers als apotheose van een geweldige carnavalsavond de complete Symphonie. Omdat DDB die opnamedag 's avonds eerst nog een optreden had in Roermond bij een Uulezitting in de Oranjerie, moest het gezelschap met pruik, jacquet en instrument vanuit de Oranjezaal de gereedstaande bus in! Bij de grens in Heerlen stond de Duitse Polizei en de organisatie ben op te wachten en werden ze met escorte op tijd afgeleverd bij het Kurhaus. Daar waren de kapelspelers 's middags al geweest voor de repetitie en technische zaken zoals de camera-opstelling, licht en geluid. Die avond zond de ARD rechtstreeks het programma uit en bij het slotnummer van de Symphonie, het Weidmannsheil, stonden alle aanwezige ministers, burgemeesters en overige notabelen met hun eega's op de stoelen. Na afloop maakten de orkestleden nog kennis met o.a. Helmut Schmidt.

Fête de Muqûet

Gewend aan succes toog DDB in april 1978 naar Compiègne in Frankrijk om deel te nemen aan een

Partituururomslag met handtekeningen van bekende personen.

Kapper Jacques Kranen aan het werk.

Het DDB-optreden in Mainz.

internationale' taptoe, Fête de Muqiet genaamd. 's Avonds zou de voorstelling plaatsvinden. Er was een grote overdekte Bühne geplaatst op het monumentale marktplein en er zou een tolk aanwezig zijn om de Fransen wegwijs te maken in de inleiding van dirigent Wim. Die avond bleek de Bühne echter in beslag genomen door een groot aantal notabelen en stonden de stoelen, de muzieklessenaars en de microfoons op de keien van het plein. De tolk was in geen velden of wegen te bekennen, zodat de dirigent vrij snel het orkest zijn gang liet gaan op een plein met de klank als in een concertgebouw! Een enorm applaus bevestigde voor de zoveelste keer dat muziek een taal is die bijna iedereen verstaat.

Stolberg

Zaterdag 16 februari 1974 gaat de kapel naar Stolberg, onder de rook van Aken, voor een spetterend optreden met de Symphonie. Tijdens het genieten van een biertje na afloop komt de voorzitter van de organisatie op bandleider Louis af met het verzoek, eerder een smeekbede, om de volgende dag weer op te treden voor een druk bezochte regionale ouderenmiddag in carnavalssfeer. In allerbest Duits maakt men de man duidelijk dat de zondag voor vrouw en kinderen bedoeld is. "Dann bringen Sie Frau und Kinder doch mit!" luidde het antwoord. Die zondagmorgen wordt er druk getelefoneerd en om 11.00 uur kan een bus geregeld worden en gaat het gezelschap op weg naar Stolberg. Daar aangekomen gaan de muzikanten rechtsaf richting garderobe/kleedkamer en de dames met de kinderen linksaf richting het restaurantgedeelte, waar rijk gedekte tafels gereed staan met overheerlijke 'Kaffee und Kuchen'. Iedereen amuseerde zich prima en niemand leed honger of dorst. Voor een aantal kinderen was het zelfs de eerste keer dat ze hun vader zagen optreden!

DE DÖRPER BLAOSKAPEL

LP omslag

Bronnen:

- TRIC • Jubileumboek 'Honderd jaar Fanfare St. Cecilia Helden'
- Jubileumboek 'De DörperBlaoskapel 15'
- Louis Lijssen: De DörperBlaoskapel van 1965 tot 1987
- Met dank aan de leden van De Dörper Blaoskapel.

Nieuwe uniformen

In 1978 werden de 'bóks' te kort, de 'mouwe' te lang en de 'nek' te dik. Anders gezegd: de kapelleden waren aan nieuwe uniformen toe. Maar waar het geld vandaan halen om die te bekostigen? Van de honoraria betaalde men immers de reiskosten en de muzikale bijkomende kosten, en het geld dat dan overbleef besteedde men jaarlijks aan een stevige feestavond, uiteraard met de dames. Op dat moment komt een aanvraag binnen voor een optreden bij een bedrijfsfeest in Mannheim.

"Kosten kein Problem!" Omdat men zogenaamd op de uitvoeringsdag (dinsdag) moeilijk vrij van het werk kan krijgen wordt een zeer hoge prijs genoemd. Geen probleem dus! In Mannheim staat DDB dan te midden van bekende artiesten, waaronder Vicky Leandros, te wachten op het optreden. Na afloop rekende penningmeester Thijs af en een week later stond de hele club bij de kleermaker!

Het slotakkoord

In 1980 neemt DDB deel aan de Open Limburgse Kampioenschappen voor Blaaskapellen in Nieuwenhagen. Met de verplichte werken 'Der Buntspecht' (polka) en 'Das ist Blasmusik' (polka) en het keuzewerk 'Marcela' bewijst de kapel met de behaalde eerste prijs dat ze ook naast de Symphonie für die Suppe een geweldige prestatie kan neerzetten. Toch blijven de aanvragen voor de symphonie binnenstromen. De leden besluiten echter om meer nadruk op de blaasmuziek te gaan leggen en de symphonie alleen nog bij hoge uitzondering uit te voeren. Voor een goed stuk blaasmuziek is een volledige bezetting vereist. Die was er vanaf het begin steeds met veertien muzikanten (exclusief de toevoegingen voor de symphonie). Omdat de muzikanten inmiddels getrouwd zijn en kinderen hebben met vaak een drukke baan er bij, moet er voor jonge aanwas gezorgd worden. Bij de jeugd ontbreekt echter de animo. Regelmatig maakt men gebruik van tijdelijke invallers en het wordt steeds moeilijker om te blijven musiceren op het gewenste hoge niveau. Veel vergaderingen besteedt men aan het voortbestaan van de kapel. In april 1987, tijdens een zeer druk bezochte vergadering, besluiten de aanwezige leden om definitief met DDB te stoppen. Met een 'rondje uit de kas' van penningmeester Thijs Heijnen en secretaris Ger Peskens praat men nog gezellig na en een zogenaamde liquiditeitscommissie gaat alle middelen van DDB 'regelen'. De instrumenten gaan naar de fanfare en de inhoud van de 'kas' wordt pas op 7 oktober 2006 goed besteed: tijdens een reünie. In 1997, dus tien jaar na de opheffing, treedt DDB nog eenmaal op tijdens het 4 x 11-jarig jubileum van de Dörper Kaus. Er is dan echt een einde gekomen aan het 22-jarig bestaan van een blaaskapel die Helden op menige kaart zette, vooral met een geweldige 'Symphonie für die Suppe'.

1980: 15 jaar De Dörper Blaskapel.

Staan achteraan v.l.n.r.: Jeu Absil (bas), Karel Jacobs (bas), Jan Jacobs (kleine trom), Thijs Heijnen (grote trom), Henk van Soest (tenorhoorn) en Louis Lijssen (tenorhoorn en leider).

Staan 2e rij v.l.n.r.: Theo Absil (schuiftroubone), Jeu Lijssen (tenorhoorn), Jo van Soest (tenorhoorn) en Theo Verbruggen (bugel).

Zittend 3e rij v.l.n.r.: Math Korsten (bugel), Frits Hermans (trompet) en Boy Jacobs (hoorn).

Voorste rij v.l.n.r.: Jos Absil (bugel), Loek Timmermans (bugel), Jan Kranen (saxofoon tenor), Ger Peskens (saxofoon sopraan) en Har Hanssen (saxofoon sopraan).

Foto's:
Collectie Louis Lijssen.

Op het internet kunt u via YouTube opnames bekijken en beluisteren van DDB.

Gedicht Beringse kerk

Onbekende dichter

De redactie kwam een tijd geleden in het bezit van dit gedicht, dat bij de inwijding van de Beringse kerk in 1953 is voorgedragen. Wie het heeft gemaakt weten we niet. Wellicht weet een van onze lezers het wel?

*Met diepe ontroering denk ik aan 'n novemberdag,
Toen ons mooie kerkje hier als 'n puinhoop nederlag
Al het schone van ons mooie Limburg neer te halen
Was het duivels plan van een troep vandalen
Het helse werk dat was maar al te goed gelukt
'n Enkele seconde maar en het kerkje lag uiteengerukt
Ja, 't was die treur'ge vijftiende novembernacht
Die heel ons dorpje plots in rouwe bracht
Mijnheer Pastoor¹, 'k vergeet het nooit, uw ommevang
Om den puinhoop, blijft me bij m'n leven lang
Hoe geen vriendenwoord van troost vermocht te drogen*

Den tranenvloed ontsprongen aan uw ogen
 Gij wist het zware kruis lijk 't móést te dragen
 Gij wist van wijken niet, nog minder van versagen
 Jesus moest ja in ons midden blijven wonen
 Jesus moest een godshuis waardig om erin te tronen
 Toen duurde 't maar een korte tijd
 En voor Jesus was een nieuwe woon bereid
 Een noodkerk was er dra verrezen
 Die door eenieder als een sieraad werd geprezen
 Dankbaar was U wel, maar geenszins nog voldaan
 De puinhoop die u daagelijks zag stond u geheel niet aan
 Het stond U nog zo duid'lijk voor den geest
 Hoe schoon het eertijds was geweest.
 En nu is ons mooie kerkje opeens hier weergekomen
 'k Wrijf m'n ogen uit. 't Is net of ik maar sta te dromen
 Ik weet toch zeker, dat ons kerkje nog zopas
 Niets anders dan een grote puinhoop was
 Mijnheer Pastoor hieruit valt zonneklaar te leren
 Dat iets in korte tijd ten goede kan verkeren
 In vier maanden amper kant en klaar dat heet ik een record
 Dat is geen werken meer dat lijkt veel meer op sport
 Aan allen onzen dank ik wil geen naam hier noemen
 Maar moet hun aller werk ten zeerste roemen
 Een was er die 't succes ten top hier wist te voeren
 'n Motor was 't die draaide vast op volle toeren
 Die werkte steeds in weer en wind bij dag en nacht
 Die niet huistoe wilde zo hij geen successen medebracht
 Thans ziet hij moeite en zorgen beloond
 Straks wordt hij daarvoor in de hemel gekroond
 Proficiat Mijnheer Pastoor
 Met uw herstelde kerk
 God geve er U den hemel voor
 En vruchtbaar zielewerk.

¹ Pastoor Max van Basten Batenburg

Foto's: Archief Heemkundevereniging en collectie Sjaar van Horen.

Crommestraet

Wim Daniëls

In de rubriek straatnamen wordt meestal beschreven waarom een straat een bepaalde naam heeft. Het komt echter ook voor dat een straat in de loop der eeuwen meerdere namen heeft gehad. In dit artikel een beschrijving van de namen die de oude verbindingsweg tussen Dörp en Kepèl heeft gehad, of zijn voorgesteld door inwoners van Helden.

De huidige benaming voor de verbinding tussen Helden-Dorp en Panningen stamt uit 1939, toen de gemeenteraad van Helden besloot om officiële straatnamen in te voeren. Het stuk van rotonde Antiek tot de huidige Haammaeckerstraat werd

Van Hövellstraat¹, vanaf de Haammaeckerstraat tot de Beekstraat werd **Ruijsstraat**².

Voor 1939 werd deze verbindingsweg aangeduid met de naam **Provinciale Weg Reuver-Meijel**³, maar in de volksmond werd gesproken over de **Kromstraat** en 't **Strötje**.

De naam **Crommestraet** komen we voor het eerst tegen in een beschrijving van de Caerte Generale uit 1734⁴. Deze kaart is verdeeld in vier blokken en het vierde blok grenst 'noordwärts tegen het Groote Veld van de Capelle af tot aan de Crommestraet'. Crom heeft hier de betekenis

krom, gebogen, scheef, gedraaid, m.a.w. een bochtige weg. Dat is ook te zien op een uitsnede van de Caerte Generale en ook tegenwoordig zitten er nog veel bochten in de **Van Hövellstraat**.

Caerte Generale 1734.

Wegenlegger 1938, gemeente Helden.

Straetje(n) komen we als gehucht/buurtschap tegen in een bevolkingslijst uit 1802. Ook op een kadasterkaart uit 1811-1822 komen we de naam **Straetje** tegen in het gebied waar nu de **Ruijsstraat** loopt. Waarom het gehucht Straetje heette is gissen. Wellicht omdat het lag aan de weg (straat) van Helden naar de Capelle! In de toekomst zal de verbinding tussen de Ruijsstraat en de Burgemeester Engelsstraat, die mogelijk aangelegd gaat worden langs het gebouw van de oude *Moennik*, 't **Strötje** gaan heten. Trouwens, het straatnaambord staat er al.

In 1953 brengt dr. Handrie Oomen c.m., doctor in de geschiedenis en goed thuis in de geschiedenis van Helden (bij is geboren in Panningen), advies uit aan het gemeentebestuur, dat van plan is een ingrijpende straatnaamwijziging door te voeren. Zijn adviezen worden gepubliceerd in Midden-Limburg en het gemeentebestuur roept de Heldenaren op ook met voorstellen te komen.

Oomen zegt over bovengenoemde straten: '**Ruijsstraat** en **Van Hövellstraat** zijn genoemd naar personen, die, hoe groot hun verdiensten ook mogen geweest zijn, toch niets in het bijzonder uitstaande hebben gehad met Helden. Zo is deze benaming vrij zinloos. Voor de **Van Hövellstraat** ware de oude naam **Kromstraat** heel wat beter geweest⁵. Ik denk dat vele leden van onze Heemkundevereniging deze mening van Dr. Oomen delen!

Omdat nieuwe namen aan allerlei voorwaarden moeten voldoen, schrijft hij m.b.t. 't **Strötje**: 'Zo is het zonder meer duidelijk, dat de oude naam '**het Straetje**' niet te handhaven zou zijn⁵. Waarschijnlijk omdat die te algemeen is.

Sief Frencken reageert hierop met het volgende voorstel: 'Wil men in een plaatsnaam iemand eren die ongetwijfeld verdienste heeft gehad voor deze gemeente en op wiens bijstand en voorspraak ook heden en in de toekomst wordt gehoopt, dan is dat toch wel zeker Sint Lambertus. Welnu, zouden **Van Hövellstraat** en **Ruijsstraat**, indien deze namen moeten verdwijnen, en deze twee straten dan onder één naam worden samengevat, niet zeer geschikt **Lambertusstraat** kunnen worden genoemd?

Indien genoemde straten volgens plan verenigd worden, zou deze nieuwe straat de twee hoofdparochies der gemeente verbinden en bovendien ongeveer de hele weg omvatten tussen de oudste kerk der gemeente, de Sint Lambertuskerk en het tegenwoordige gemeentehuis⁶.

Detail kadasterkaart 1811-1822.

De Ruijsstraat ('t Strötje) in 1929. De grens tussen Helden en Panningen.

Tot slot nog een alleraardigste, weliswaar geen etymologische, verklaring voor de naam Kromstraat.

WIE GAET SOECKEN IN OUDE BOECKEN...

Midden-Limburg, 31-01-1953 (Wat lezers schrijven)

Sans Rancune*

Heel lang geleden – de kroniekschrijvers zeggen niet hoe lang – toen de vroede vaderen die naam “waerdighlyck droeghen”, bestond er een schoon en edel gebruik. Eensgezindheid werd beschouwd als de grootste deugd en niemand durfde zich te onttrekken aan reeds eeuwen bestaande gewoonten, wortelende in de overtuiging, dat niemand rijker mocht worden ten koste van de gemeenschap.

Had iemand inkomsten die ten laste van de gemeenschap kwamen, dan was het dure plicht, deze terstond weer naar de gemeenschap te laten terugvloeien, dan bleef het evenwicht beter bewaard, weshalve onze vroede vaderen van toen, het als een smode daad zouden beschouwd hebben, thuis te komen met het toch eerlijk verdiende presentiegeld der vergadering nog in

de zak. Uitgaande van het eerlijke principie dat gedeelde vreugde dubbele vreugde is en tevens om elkaars eerlijkheid te controleren met betrekking tot het opmaken tot de laatste cent, bleef men gezamenlijk bijeen “ter plaetse waer nattigheit in

vele vormen voorhandigh was”, aldus zegt de geschiedschrijver. Het evenwicht in de maatschappij went “also bewaert”, vaak ten koste van het eigen evenwicht.

Eens zonde, na afloop der bijeenkomste van de Raad te Helden-Dorp, teneinde terstond uitvoeringhe te geven aan een pas genomen besluit, de juiste weg worden uitgepaald in de richting Noord-West, zulks mede ten behoeve der pelgrimage naar O.L. Vrouw van Zeven Smarten. Dit en kon echter niet gebeuren, dan nadat te gebruikelijker plaatsen “langdurighe besoecken waeren afgeleght, om zodoende vry te blyven van iedere verdenkinghe”.

Dat de uit te palen weg daarmee “niet rechte, doch kromme wend”...., de Kromstraat was ghebornen!!!!

Om deze “waere ghebeurtenisse” aan de vergetelheid te onttrekken, dreigt de naam Kromstraat te herrijzen. Voorwaar een geschiedenis van cultuur-historische betekenis.

* Pseudoniem voor !!!

De Van Hövellstraat (Kromstraat) in 1928.

Foto's:
Archief
Heemkundevereniging

Bronnen:

¹ De Moennik no. 45, 2012

² De Moennik no. 46, 2012

³ Wegenlegger gemeente Helden 1938

⁴ Caerte Generale 1734, Staatsarchiv Düsseldorf

⁵ Midden-Limburg, 24-01-1953

⁶ Midden-Limburg, 30-01-1953

Wim van Heukelom en de Ordedienst Helden

Zoldergeheimen

Piet Gommans

Na de capitulatie op 15 mei 1940 werd al vrij spoedig landelijk een (illegale) ordedienst opgericht met als doel, het bewaren van de openbare orde en rust na het spoedig verwachte vertrek van de Duitsers! Na verloop van tijd bleek dat de bezetters lang zouden blijven. Het zou tot einde 1943 duren voor er in Helden een afdeling van de Ordedienst van de grond komt.

Met de schenking van het dossier 'Van Heukelom' door de familie Van Sambeek-Van Heukelom komen ook tal van gegevens over de OD in Helden aan het daglicht. Het manuscript van zijn boek 'Kleine Klompjes' en de vele documenten (manschappenlijsten, gevechtsrapporten, betalingen en uitkeringen bij verwonding en / of verlies van ledematen tijdens uitoefening van dienst en persoonlijke aantekeningen) geven een beeld van de OD-organisatie en alle ellende die de laatste maanden van de oorlog teweeg brachten in Helden en omstreken. Verder treffen we ook twee armbanden (brassard) aan, gedragen door de OD Helden.

Wim van Heukelom (reservekapitein in het Nederlandse leger) werd einde 1943 door de commandant OD kapitein P. Küppers uit Venlo benaderd om in Helden een "plaatselijk commando" op te richten. Hun taak zou bestaan om, samen met de plaatselijke politie en marechaussee, tijdens en na de bevrijding, de orde te handhaven, openbare gebouwen te bewaken, NSB'ers te interneren en, indien nodig, hulp te verlenen aan de geallieerde troepen. Op de vraag van kapitein Küppers of hij enkele dagen in zijn de praktijk gemist kon worden, antwoordde Van Heukelom dat dit best kon, niet wetende dat die paar dagen uit zouden lopen tot ruim vijf maanden.

Wie was Wim van Heukelom?

Wim van Heukelom (Vlissingen 1899 - Valkenburg 1980) is in Helden vooral bekend als dierenarts en hoofd van de vleeskeuringsdienst (1926-1956). Hij woonde in huize "Solskin" aan de Ruijsstraat in Panningen. Hij was maatschappelijk zeer actief.

OD = Ordedienst
LKP = Landelijke Knok Ploegen
RVV = Raad Van Verzet
SD = Sicherheitsdienst, Duitse veiligheidsdienst.
NBS = Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten, afdeling BS
NSB = Nationaal Socialistische Beweging.

Wim van Heukelom in kapiteinsuniform.

BS. Het vervelende van de afkorting NBS was namelijk dat deze nogal leek op de afkorting NSB. Vanaf dat moment waren de mannen van de OD onderdeel van de Koninklijke Landmacht en onderworpen aan de krijgstuft.

Tijdens en na de bevrijding groeide het commando Helden in korte tijd uit tot 'district Helden' met o.a. afdelingen in Meijel, Sevenum, Kessel, Baarlo, Maastree, Hout-Blerick en Blerick, en dit alles onder het commando van kapitein Van Heukelom. Het hoofkwartier werd, na de bevrijding, gevestigd in het gemeentehuis in Panningen waar, volgens zijn schrijven, geen ruit meer heel was en alleen maar kou werd geleden.

Zijn eerste zorg waren zijn manschappen. Aan alles was gebrek! Zij liepen in burgerkleding of overall met als enige herkenning een OD armband om de linkerarm en een wapen in de hand. Later werd dit opgelost door uniforme kleding (Engels) en bewapening. De mannen werden ingezet voor bewaking en beveiliging, het oppakken van NSB-leden en "foute Nederlanders", begeleiding als gids bij patrouilles, omdat ze bekend waren met eigen terrein en de ligging van mijnenvelden. Ook werden ze ingezet bij begeleiding van evacuees uit het gebied Maasfront, vooral uit Blerick en omgeving. De inwoners van Helden en omstreken hebben in die dagen enkele duizenden evacuees opgevangen! Een vergeten episode! Daarnaast werd er door de leden van de BS dag en nacht wachtdienst gedraaid en patrouille gelopen aan het Maasfront. Duitse verkenningstroepen kwamen in de nachtelijke uren regelmatig over het water, wat bij ontdekking leidde tot een vuurgevecht. Ook maakten geallieerde patrouilles, aangevuld met BS-leden, regelmatig de oversteek naar de overkant van de Maas, met soms doden en gewonden als gevolg.

Uiteindelijk kostte deze laatste fase van de oorlog het leven van tien jonge mannen, allen lid van de OD / NBS district Helden. Op 1 april 1945 dient kapitein Van Heukelom zijn ontslag in en bedankt, in een schrijven, zijn manschappen voor hun inzet.

De OD-armband

Het gemeentehuis van Helden.

Bronnen:

- Scherking familie Van Sambel/Van Heukelom.
- Archief Heerikandevereniging Helden.
- OGS Oorlogsgravenstichting.
- Tijdschrift: Oergravenstichting, deel 105, aflevering 3, 1980

Vraag

Vraag van de schrijver. Wie kan informatie verstrekken, documenten, foto's, etc. over onderstaande slachtoffers en het NBS-district Helden? Reacties: redactie@moennik.nl

Gevallen in dienst NBS-district Helden:

- 1 G.A. Engels 29 jaar
- 2 J.G. Hermans 26 jaar
- 3 G.A.R. Schuite 22 jaar
- 4 L. Himpers 26 jaar
- 5 P.J. Huijjerjans 20 jaar
- 6 H.J.M. Niesken 20 jaar
- 7 A.J. van Heugten 23 jaar
- 8 W.G.P. Vullings 24 jaar
- 9 P. Jacobs 36 jaar
- 10 F.G. Neef 30 jaar

Zoep Haarieke

Wim van Heukelom

In een oude woonwagen woont Zoep Haarieke en zijn vrouw, plus een stel kinderen. Hoeveel weet ik niet. Trouwens, daar kom je in een woonwagenkamp nooit achter. 't Wemelt er van kinderen en ik ben er zeker van, dat de bewoners zelf niet weten van wie ze allemaal zijn. 't Lijkt me onmogelijk dat uit elkaar te houden, zo gauw die blagen gaan kruipen en lopen.

In ieder geval, Zoep Haarieke had er een heel stel. Zoep Haarieke kon er zich niet veel mee bemoeien, omdat hij het te druk had met zijn vodden- en beenderenzaak, en nog drukker met 'zoepen'. Kinderopvoeding was de taak van 't wijf, vond hij. En deze, een lange schrale slons, vuil en verwaarloosd, met een gezicht als een lippennegerin, had het ook te druk voor dit werk, aangezien zij de deuren moest plat lopen om voor een "zieke man en idem zoveel bloeien van kinder" te zorgen. Zodat deze "bloeien" hun opvoeding kregen door middel van de vereende woonwagenkrachten.

Soms gingen Zoep Haarieke en zijn eega samen uit. Zuiver voor zaken.

Dat wil zeggen, als ze gingen. Want dan moest er afgerekend worden bij hun afnemer voor alle afval, dat in de loop van een zekere tijd was geleverd.

Als ze het geld te pakken hadden, waren ze natuurlijk beiden niet meer voor zaken uit, maar voor hun plezier. En aangezien bier alleen een erg eentonig drinken is, werden tevens de nodige spiritualiën door het keelgat gejaagd, zodat na enige uren het brave echtpaar "lichtelijk" beschonken was.

De Moennik

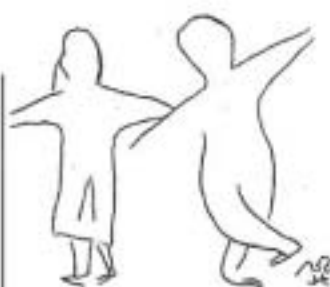
Het geschiedde na afloop van zo'n regelmatig terugkerende zakenreis, dat beide echtgenoten - na een middag van beoefening van een van de werken van barmhartigheid - elkander zo gelaafd hadden, dat zij vrij laveloos een café waren binnen gezeild waar de tram stopte, welke hen naar huis zou brengen. En in dat café vond de welriekende apotheose plaats van hun vrolijk uitstapje.

Haarieke vond dat ze er nog een moesten nemen. Moeder de vrouw kon dit laatste glas echter niet meer bergen, kreeg het zwaar benauwd en versierde de cafévloer met een ruime hoeveelheid van een kwalijk riekende substantie: een cocktail van goed-vaderlandse brouwsels. Haarieke was bitter verontwaardigd.

Hij schold op dat stomme wijf, dat nergens tegen kon en betuigde zijn medeleven met de kastelein, die inmiddels met behulp van zand, een emmer water en een dweil pogingen in 't werk wilde stellen om zijn café weer bewoonbaar te maken. Maar dat trok Zoep Haarieke op zijn ponteneur. 't Wijf had de boel smerig gemaakt, dus was 't zijn burger- en echtgenotelijke plicht om de zaak ook schoon te maken. Hij zou en moest het doen. Vol ijver bukte hij zich over de dweil. Hij kon er ook niets aan doen dat zijn maag door die beweging enigermate in de knel kwam. En in alle deemoed deponeerde hij zijn part dan ook in ruime mate bij dat van zijn vrouw...

Het echtpaar heeft verder buiten op de tram gewacht, terwijl binnen een kokhalzende kastelein de overblijfselen van een losbandige middag op kon ruimen.

Het Berings Kapelke

Jos Keijmes

Wanneer je in Beringe over de Kaumeshoek richting de Hoove rijdt en daar het bordje Mariakapel volgt, kom je uiteindelijk bij een zeer achteraf gelegen kapel uit: de Mariakapel ofwel het Berings Kapelke. Deze kapel heeft een lange voorgeschiedenis.

Rond 1955 heeft Piet Janssen uit Beringe (de 'Sjruur') daar een beschrijving van gemaakt, die in het weekblad 'Midden-Limburg' (beter bekend als 't Bledje) van 6 juli 1978 werd afgedrukt.

Op de plaats waar nu de kapel staat, stond eerst een houten kruis met stenen corpus. Wanneer dat kruis daar is geplaatst en door wie is niet te achterhalen.

In 1872 werd op de plaats van dat kruis een kleine kapel gebouwd door Johannes Hesen (Biesjops Hannes, zie *De Moennik* 39, pagina 16-19). Achter glas stond een groot Onze Lieve Vrouwebeeld met het Jezuskind op haar arm. Zij had een krans op haar hoofd met het opschrift: *'Zij is de hoop der hopeloozen, Zij is de meesteres van Jezus' heilig hart.'*

Daarboven was de volgende spreuk te lezen: *'O zondaar wie gij zijt, al wie ze oprechtelijk vraagt, wacht niet vermetelijk, ge hebt mogelijk als ge hier ziet. Sta op en smeek om genade, komt nimmer meer te spade, naar Uwen laatsten snik, maar eenen ogenblik.'* Verder stond er nog boven de ingang: *'Zoo dikwijls als gij hier passeert, toont dat gij Gods Moeder eert.'* Aan het kapelletje werden miraculeuze genezingen toegeschreven. In vitrines hingen krukken,

De kapel getekend in 1917 door de Lazarist Jean Stals.

breukbanden en windsels. Al in 1875 bleek de kapel te klein en bouwde men, opnieuw onder leiding van Johannes Hesen, een grotere kapel, eigenlijk een kleine kerk, met een oppervlakte van 140 vierkante meter. De bedoeling was om op zondagen in de winter een mis te krijgen voor de oude en gebrekkige mensen. In de kapel was namelijk een altaar, enkele banken, beelden en kruiswegstaties. Verder was er ook een luidklokje, dat geschonken was door buurtbewoner Beurskens, alias de 'Stouwer'. Mathijs Kalders en Petronella Peeters schonken twee glas-in-loodramen. Zij waren de eerste burens van het kapelletje.

Andere sponsors waren J. Wilms ('Judge Henneske'), Peeters (bijnaam 'Thieskes Boor') en Willemse (bijnaam 'Lomse Boor').

In de muur van de kapel was een steen gemetseld met de tekst: 'De eerste steen werd gelegd in 1875 door J. Hesen'. Helaas is deze steen als tastbaar bewijs verdwenen. In 1929 werd de bouwvallig geworden kapel afgebroken en in 1930 kwam er de huidige kapel voor in de plaats. De bouwkosten bedroegen toen 560 gulden! In het kadaster in Roermond blijkt de kapel oorspronkelijk op grond te liggen die eigendom was van het kerkbestuur van de 'Roomsche Katholieke Kerk van Onze Lieve Vrouw van Zeven Smarten te Helden-Panningen'. In 1930 verkoopt het Panningse kerkbestuur voor vijftig gulden de grond aan het pas benoemde kerkbestuur van de Beringse parochie. De akte werd ondertekend door pastoor Huijben en Henry Tummers namens Panningen en door pastoor Esser en P. Hoften namens Beringe. Na de kerkrazzia van 8 oktober 1944 werd er iedere avond de rozenkrans gebeden voor een veilige thuiskomst van de weggevoerde familieleden.

Vele jaren diende deze kapel als rustaltaar tijdens de Sacramentsprocessie. In 1996 werd de kapel gerestaureerd en op 1 juni 1997 door pastoor Van Tulder opnieuw ingezegend. De kapel is nog steeds eigendom van de Beringse St. Jozefparochie.

Bronnen:

- Midden-Limburg, 6-07-1978
- Aantekeningen van Giel Kessels
- Concept Heemkundevereniging Helden

Foto's:

Archief
Heemkundevereniging

Slagerij Rutten

VOOR AL UW VLEES
EN VLEESWAREN

*Gewoon
'n goeie slager*

Graphic Products

Beekstraat 2
5981 AS Panningen
Tel. 077-306 00 36
info@dtg-groep.nl
www.dtg-groep.nl

ENGELS
BAKSTEEN

Steenstraat 6
Panningen

 janssen
uitvaartverzorging

Jan Reijnen BV Panningen

Markt 37

Rob Leurs juwelier Panningen

Markt 34

Bruna Boekhandel Panningen

Markt 29

Bouten Groep Panningen

Wieloweg 1

MOMUS-DOK6 Horeca Panningen

Raadhuisplein 6

JUMBO Van Beek Panningen

Kerkstraat 43

Heldense Kantoor Installaties

Heldense Kantoor Installaties

Rieterlaan 2,
5981 DA PANNINGEN
Tel. 077-3071970

INTERIEUR

VERBOUW

Marcel Kersten

bouw en interieur

info@marcelkersten.nl m +31 (0)6 - 38 77 20 50

KEUKENS

't Land van Peel & Maas

Openingstijden Streekmuseum 't Land van Peel en Maas

mei t/m september:
dinsdag t/m zondag
van 13.00 uur - 17.00 uur
(maandag gesloten)

oktober t/m april:
elke woensdag en zondag
van 13.00 uur - 17.00 uur,
behalve eerste kerstdag en Nieuwjaar.

carnavalszondag, eerste paasdag en
pinksterdag gesloten,
paasmaandag en pinkstermaandag open

Openingstijden verenigingslokaal (Documentatiecentrum)

elke maandag
van 19.00 uur - 21.30 uur
elke woensdag
van 14.00 uur - 17.00 uur

Adres: Heemkundevereniging Helden / Streekmuseum 't Land van Peel en Maas
Aan de Koeberg 3, 5988 NE Helden. Website: www.moennik.nl
Tel.077-308 15 55 (museum) Tel.077-763 04 01 (doc.-centrum).